

Postanowienie z dnia 20 maja 1999 r.

II UZ 56/99

Kasacja "osobista" strony, zawierająca umotywowany i poparty oświadczeniem o stanie majątkowym wniosek o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego z urzędu, złożona w takim czasie przed upływem ustawowego terminu do jej wniesienia, który okazał się niewystarczający do wyznaczenia pełnomocnika z urzędu oraz sporządzenia i wniesienia przez niego kasacji, podlega odrzuceniu na podstawie art. 393⁵ KPC w związku z art. 393² § 1 KPC.

Przewodniczący: SSN Jadwiga Skibińska-Adamowicz (sprawozdawca), Sędziowie SN: Jerzy Kuźniar, Prezes SN Jan Wasilewski.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 20 maja 1999 r. na posiedzeniu niejawnym sprawy z wniosku Stanisława K. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w S. o wysokość świadczenia, na skutek zażalenia wnioskodawcy, na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 22 marca 1999 r. [...]

p o s t a n o w i ł:

o d d a l i ć zażalenie.

U z a s a d n i e

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach oddalił odwołanie Stanisława K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w S. z dnia 13 marca 1998 r., dokonującej waloryzacji świadczenia od dnia 1 marca 1998 r. i ustalającej nowy wskaźnik wymiaru świadczenia w wysokości 59,81%. Stwierdził, że określenie wysokości renty inwalidzkiej na podstawie wskaźnika wynoszącego 100% - jak tego żąda wnioskodawca – byłoby niezgodne z przepisami ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 104, poz. 450 ze zm.) oraz ustawy z dnia 25 października 1996 r. o waloryzacji emerytur i rent oraz o

zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 136, poz. 636).

Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z dnia 19 listopada 1998 r. oddalił apelację, którą złożył wnioskodawca od wyroku Sądu pierwszej instancji. Sąd Apelacyjny uznał, że ustalenie wysokości renty inwalidzkiej skarżącego było prawidłowe, zatem trafny jest także wyrok Sądu Wojewódzkiego, nie znajdujący podstaw do zmiany zaskarżonej decyzji. Przyznanie skarżącemu renty nastąpiło na podstawie ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. Nr 40, poz. 267 ze zm.), zatem wyliczenie wysokości tej renty nie mogło się odbyć na podstawie przepisów ustawy z dnia 12 czerwca 1974 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (jednolity tekst: Dz.U. z 1983 r. Nr 30, poz. 144 ze zm.), które nie odnoszą się do niego.

Powyższy wyrok został wnioskodawcy doręczony dnia 17 lutego 1999 r. Na rozprawie, po której nastąpiło ogłoszenie wyroku, wnioskodawca został pouczone, że przysługuje mu kasacja, którą powinien wnieść pełnomocnik będący adwokatem lub radcą prawnym, w terminie jednego miesiąca od daty doręczenia wyroku z uzasadnieniem.

W dniu 3 marca 1999 r. wnioskodawca wniósł kasację osobiście, w której zawarł także wniosek o ustanowienie dla niego adwokata lub radcy prawnego z urzędu. W dniu 4 marca 1999 r. sekretariat Sądu Apelacyjnego wystąpił skarżącemu deklarację majątkową w celu jej wypełnienia. Wpłynęła ona do Sądu Apelacyjnego dnia 15 marca 1999 r.

Postanowieniem z dnia 22 marca 1999 r. Sąd Apelacyjny w Katowicach odrzucił kasację skarżącego i oddalił jego wniosek o ustanowienie adwokata z urzędu.

Sąd drugiej instancji podał w uzasadnieniu, że kasacja podlegała odrzuceniu dlatego, że została wniesiona osobiście, co jest sprzeczne z przepisem art. 393² § 1 KPC i czyniło kasację niedopuszczalną. Gdy zaś chodzi o wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, to o odmownym jego załatwieniu zadecydowało zbyt późne uzupełnienie wniosku przez złożenie oświadczenia o stanie majątkowym. Stało się to bowiem dnia 15 marca 1999 r., a dnia 17 marca 1999 r. upływał termin do wniesienia kasacji. Gdyby więc nawet został ustanowiony dla skarżącego pełnomocnik z urzędu w celu wniesienia kasacji, to w „normalnym toku czynności” wniesienie kasacji nie byłoby możliwe. Wyznaczenia pełnomocnika dokonuje bowiem organ samorządu adwokackiego bądź radcowskiego, po zawiadomieniu przez sąd o ustanowieniu dla strony pełnomocnika z urzędu. Czynności te wymagają pewnego czasu, podobnie

jak potrzebny jest czas – co najmniej kilka dni – po to, by wyznaczony pełnomocnik mógł się zapoznać ze sprawą i opracować kasację. W konkluzji Sąd Apelacyjny uznał, że termin, w którym skarżący złożył kompletny wniosek o ustanowienie adwokata z urzędu, nie pozwoliłby temu pełnomocnikowi, po jego wyznaczeniu, wnieść kasacji w czasie wymaganym w art. 393⁴ KPC.

Na powyższe postanowienie Stanisław K. złożył zażalenie, żądając jego uchylenia i „nadania biegu kasacji oraz przekazania jej do Sądu Najwyższego”.

Skarżący podniósł, że odrzucenie kasacji uniemożliwia mu korzystanie z zagwarantowanego Konstytucją prawa do sądu. Jest to dla niego szczególnie dotkliwe, gdyż nie zawinił swojej bardzo złej sytuacji materialnej, która spowodowała, że nie stać go na poniesienie kosztów związanych z ustanowieniem adwokata lub radcy prawnego w celu wniesienia kasacji. Dodał, że jego pretensje wobec Zakładu Ubezpieczeń Społecznych są uzasadnione, gdyż po 30 latach płacenia składek i pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia powinien otrzymać „bogatą rentę”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażaleniem zostało zaskarżone postanowienie o odrzuceniu kasacji i o oddaleniu wniosku o ustanowienie adwokata z urzędu. Zatem przedmiotem oceny Sądu Najwyższego może być tylko kwestia, czy zaskarżone postanowienie jest zgodne z prawem czy też nie. Nie mogą natomiast być przedmiotem zainteresowania Sądu Najwyższego twierdzenia i żądania wnioskodawcy dotyczące wysokości świadczenia, przyjęcia określonej podstawy jego wymiaru, wskaźnika wymiaru świadczenia itp., jak również okoliczności dotyczące sytuacji materialnej i osobistej wnioskodawcy, warunków wykonywanej pracy i długości okresu zatrudnienia. Są to bowiem żądania i okoliczności odnoszące się do istoty sprawy. Tymczasem przedmiotem rozpoznania przez Sąd Najwyższy jest fragment postępowania przed Sądem Apelacyjnym związany ze złożeniem przez wnioskodawcę kasacji i wniosku o ustanowienie dla niego adwokata z urzędu.

W tym zakresie należy stwierdzić, że nie ma podstaw do podważenia zaskarżonego postanowienia.

Według art. 393² § 1 KPC kasacja powinna być wniesiona przez pełnomocnika będącego adwokatem lub radcą prawnym, chyba że chodzi o osoby wymienione w art. 393² § 2 KPC, które mogą wnieść kasację osobiście. Jednak wnioskodawca nie

należy do kręgu tych osób. Tak więc kasacja sporządzona i wniesiona przez niego osobiście była w myśl art. 393⁵ KPC kasacją niedopuszczalną, która podlegała odrzuceniu przez Sąd Apelacyjny. Wprawdzie wnioskodawca zawarł w niej wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu w celu złożenia kasacji w jego imieniu, jednak wniosek ten nie miał wpływu na bieg miesięcznego terminu do wniesienia kasacji, który rozpoczął się w dniu doręczenia mu odpisu wyroku z uzasadnieniem. W tej sytuacji Sąd Apelacyjny słusznie przyjął, że uwzględnienie wniosku zależało od rozważenia, czy ustanowienie dla skarżącego pełnomocnika z urzędu pozwoliłoby wyznaczonemu pełnomocnikowi złożyć kasację w terminie. Słusznie również Sąd drugiej instancji uznał, że było to niemożliwe, ponieważ uzupełnienie wniosku w wyniku złożenia przez skarżącego oświadczenia o stanie majątkowym nastąpiło dnia 15 marca 1998 r., tj. dwa dni przed upływem terminu do wniesienia kasacji. Oceniając więc sprawę realnie, był to czas niewystarczający do załatwienia wszystkich czynności poprzedzających wniesienie kasacji: poinformowania przez Sąd Apelacyjny właściwej rady adwokackiej (lub okręgowej izby radców prawnych) o ustanowieniu dla skarżącego pełnomocnika z urzędu, wyznaczenia przez jeden z wymienionych organów osoby pełnomocnika i zawiadomienia go o tym, zbadania przez pełnomocnika sprawy i omówienia ze skarżącym koncepcji kasacji, wreszcie opracowania i złożenia kasacji.

Reasumując, należy stwierdzić, że jeżeli kasacja „osobista” strony, zawierająca umotywowany i poparty oświadczeniem o stanie majątkowym wniosek o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego z urzędu, została złożona w takim czasie przed upływem ustawowego terminu do jej wniesienia, który okazał się niewystarczający do wyznaczenia pełnomocnika z urzędu oraz sporządzenia i wniesienia przez niego kasacji, Sąd drugiej instancji – stwierdziwszy i rozważywszy te okoliczności – może odrzucić kasację na podstawie art. 393⁵ KPC jako nie odpowiadającą wymaganiu określonymu w art. 393² § 1 KPC.

Jak z przedstawionych uwag wynika, Sąd Apelacyjny nie popełnił błędu wydając postanowienie o odrzuceniu kasacji. Gdy zaś chodzi o zawarte w tym postanowieniu rozstrzygnięcie o oddaleniu wniosku o ustanowienie dla skarżącego adwokata z urzędu, to trzeba zauważyć, że zażalenie nie zawiera zarzutów dotyczących powyższego rozstrzygnięcia. Wobec tego jednak, że skarżący napisał, iż wnosi o „uchylenie postanowienia”, co może wskazywać na objęcie zażaleniem całego postanowienia z dnia 29 marca 1999 r., Sąd Najwyższy uznał za stosowne podnieść, że

w myśl art. 393¹⁸ KPC zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje tylko na postanowienie Sądu drugiej instancji odrzucające kasację. Ograniczenie dopuszczalności złożenia zażalenia jedynie do postanowień Sądu drugiej instancji, których przedmiotem jest odrzucenie kasacji, oznacza, że gdyby nawet wnioskodawca zakwestionował w sposób formalny zaskarżone postanowienie w części odmawiającej ustanowienia adwokata z urzędu, Sąd Najwyższy nie mógłby oceniać jego zasadności. Zażalenie w tej części podlegałoby bowiem odrzuceniu jako niedopuszczalne, stosownie do art. 373 w związku z art. 397 § 1 i § 2 oraz art. 393¹⁹ KPC.

Z tych wszystkich względów i stosownie do powołanych przepisów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.

=====